

**1925-1950 Yılları Arasında Ulusal Basında Yer Alan Geyve Haberlerindeki
Halk Kültürü Unsurlarına Ait Bir Durum Değerlendirmesi**

**A Situation Assessment of Folk Culture Elements in Geyve News Published
in the National Press Between 1925-1950**

Berrin SARITUNÇ*

Tuğba SAYGILI**

Elif UZUN***

Makale Bilgisi

Geliş: 06.03.2023

Kabul: 25.06.2023

Doi:

10.20296/tsadergisi.1261176

Anahtar Sözcükler:

Geyve

halk kültürü

basın

folklor

ÖZET

Geyve, Marmara Bölgesi'nde yer alan Sakarya iline bağlı küçük bir ilçedir. İlçenin günümüzde en yaygın olarak tanınma şekli ayva üretimi ile olmuştur. Sonbaharda ayva hasadının başlamasıyla düzenlenen Ayva Festivali, ayvadan elde edilen çok çeşitli ürünler ve bunların ihraç edilmesi sayesinde ilçenin tanınırlığı artmıştır. Bununla beraber ilçe; İpekyolu, kervan ve hac yolu üzerinde bulunmaktadır. Sakarya Nehri'nin de geçtiği Geyve, tarihi ve doğal güzellikleriyle seyahatnamelerde de yer almıştır. İlçe farklı milletleri bünyesinde barındırdığından oldukça zengin bir halk kültürüne sahiptir. Bu çalışmanın amacı, günümüzde zirai faaliyetlerle öne çıkan ilçenin Cumhuriyet sonrası ve 2. Dünya Savaşı yılları arasındaki süreçte basın-yayın hayatının nasıl işlendiğini tespit etmektir. İlçede Manav kültürüyle birlikte Muhacir, Abhaz, Çerkez, Gürcü ve Lazlar bir arada yaşamaktadır. Bu çalışmanın amacı, günümüzde zirai faaliyetlerle öne çıkan ilçenin Cumhuriyet sonrası ve 2. Dünya Savaşı yılları arasındaki süreçte basın-yayın hayatının nasıl işlendiğini tespit etmektir. Bu çalışma doküman incelemesi yöntemi temelinde hazırlanmıştır. Çalışma sonucunda bölgenin basın-yayın hayatında daha çok doğal afetler, zirai faaliyetler ile yer aldığı tespit edilmiş yukarıda zikredilen konularla pek anılmadığını söyleyebilir.

Article Information

Submission: 06.03.2023

Acceptance: 25.06.2023

Doi:

10.20296/tsadergisi.1261176

Key Words:

Geyve

folk culture

press

folklore

ABSTRACT

Geyve, nestled within the province of Sakarya in the Marmara Region, is a quaint town renowned primarily for its quince production in contemporary times. The annual Quince Festival, celebrating the onset of the quince harvest each autumn, has notably enhanced the district's visibility. This event showcases a diverse array of quince-based products, contributing significantly to the local economy through both domestic consumption and exports. Historically, Geyve holds a pivotal place in Turkey's National Struggle, particularly in the context of the Kuvay-ı Milliye movement, centered in what is today the Alifuatpaşa neighborhood. Moreover, Geyve's strategic location on the ancient Silk Road, serving as a vital caravan and pilgrimage pathway, adds to its historical significance. The Sakarya River, traversing through Geyve, along with the district's historical landmarks and natural beauty, has also been a point of interest in various travel narratives. This study aims to explore the representation of Geyve in the national media landscape during a critical period spanning the early Republican era to the post-World War II years. The investigation seeks to understand the thematic emphasis of Geyve-related news content during this timeframe, especially in light of its current prominence in agriculture. The findings suggest that media coverage of the district during these years predominantly focused on natural disasters and agricultural endeavors.

Atf İçin

Sarıtunç, B., Saygılı, T. & Uzun, E. (2024). 1925-1950 Yılları arasında ulusal basında yer alan Geyve haberlerindeki halk kültürü unsurlarına ait bir durum değerlendirme. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 28(1), 45-66. doi: 10.20296/tsadergisi.1261176

* Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Geyve MYO, Pazarlama ve Reklamcılık, Sakarya, berrinsaritunc@subu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8662-6562>.

** Doktora Öğrencisi, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı ABD, Ankara, tugbasaygili@subu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8959-528X>

*** Bağımsız Araştırmacı, Sakarya, elifuzun@subu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9181-8163>

GİRİŞ

Sosyal bir varlık olan insan sürekli olarak yaşadığı olayları, durumları anlamlandırmaya çalışır ve bunun için de etrafı ile iletişime geçer. İletişim; bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci şeklinde tanımlanabilir. İletişim farklı şekillerde gerçekleşebilir. Düşünmek; bireysel düzeydeki içsel iletişimdir. Karşılıklı konuşmak kişilerarası iletişim olarak adlandırılırken; bir topluluğa konuşma yapmak ise grup iletişimine örnek verilebilir. Bir gazete okuduğumuzda veya televizyon izlediğimizde ise başka bir şekilde iletişim gerçekleşir. Bu tür iletişime kitle iletişimi adı verilebilir. Kitle iletişimini, teknolojinin aracı kılındığı iletişim olarak ifade edebiliriz. Kitle iletişimde daha geniş bir topluluğa hitap edilir ve tek yönlü bir ileti akışı vardır. Önceden hazırlanan ileti pek çok insana dağıtılır. Basın kavramı, radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçları için kullanılsa da daha çok en eski kitle iletişim araçları olan gazete ve dergiyi ifade eder. Basın kuruluşları yayınladıkları alana yahut hitap ettikleri toplulukların coğrafi dağılımlarına göre ulusal, bölgesel ve yerel olmak üzere üçe ayrılır. Ulusal basın, merkezleri İstanbul'da bulunan, ülke çapında sürekli ve düzenli olarak dağıtımı yapılarak satışa sunulan gazeteler şeklinde tanımlanabilir. Yerel basın; sınırları dar ve belli bir bölgede yaşayan insanları haberdar etmeye, eğitmeye, eğlendirmeye ve o bölgede kamuoyunun serbest oluşumunu sağlamaya yönelik yayıncılık faaliyeti içinde bulunan, bölge halkının iletişim kurumu özelliği taşıyan kitle iletişim aracı ya da araçlarının bütünüdür şeklinde tanımlanabilir.

İnsanlar yaşadıkları bölgede öncelikle, buldukları çevre ile ilgili sorunların çözülmesini arzu ederler. Bu bağlamda da yerel halk bölgelerindeki sorunları takip edecek bir sözcüye ve gözlemciye ihtiyaç duyar. Yerel basın bu ihtiyacı karşılarken aynı zamanda devlet ile vatandaş arasında köprü vazifesi görme, bölgedeki problemler hakkında bilgilendirme yapma, sorunların çözülmesi için yapılan girişimleri takip etme, kamuoyu oluşturma, yerel düzeyde günlük yaşamda bireyler arası ilişkileri düzenleme gibi konularda önemli bir rol üstlenir. Yerel basının temel görevi sosyal, kültürel, siyasal ve farklı türden pek çok haberi kamuoyuna tıpkı bir ayna gibi yansıtmaktır. Yaşanan olaylara yönelik bilgi sahibi olan bireylerde, yaşadıkları bölgeye karşı duyarlılık oluşur ve bu duyarlılığın sonucu olarak o yöredeki kişiler arasında birlik ve dayanışma kuvvetlenir. Bu da sorunların çözümünü kolaylaştırır. Yerel medya/basın kültürel mirasın korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması yönüyle de önemli bir görev üstlenir. Bölgedeki kültürel değerleri yansıtarak değerlerin görünür olmasını sağlamaktadır. Böylelikle bölgenin kültürel kimliğini koruma misyonunu ve yükümlülüğünü üstlenmektedir.

Literatüre bakıldığında Geyve ile alakalı Türk halk müzikleri, Osmanlı dönemi mezar taşları, iğne oyları, halk oyunları, gelenek ve görenekler, yerel basın tarihi konularında çalışmalar yapıldığını görmekteyiz.

Sertan Demir tarafından hazırlanan “Geyve İlçesi Türk Halk Müziği Hakkında Bazı Tespitler” adlı makalede Geyve bölgesinden derlenen 20 türkü bulunmaktadır. Geyve'nin müzikal yapısı başka yörelerle karşılaştırma yapılarak açıklanmaya çalışılmıştır. Türkülerin makamları 4/4'lük ve 9/8'lik usulleri, metronom hızları belirtilerek açıklanmıştır.

Sena Yavuz tarafından 2013 yılında yayınlanan “Sakarya İli Geyve İlçesi Osmanlı Dönemi Mezar Taşları” adlı yüksek lisans tezi; ilçenin mezar taşlarının şekli, üzerindeki yazıların okunması ve incelenmesi adına önemli bir çalışmadır.

Nurcan Yıldırım tarafından 2014 yılında yayınlanan “Sakarya İli Geyve İlçesi İğne Oyları” adlı yüksek lisans tezi ilçedeki iğne oylarının şekilsel özellikleri ve yapılışı üzerinedir.

Ahmet İşsever tarafından 2010 yılında, “Geyve ve Yöresi Halk Oyunları Gelenekler-Görenekler” adlı bir kitap hazırlanmış olup kitaptaki bilgiler ilçenin halk oyunları ve müziğine önemli bir katkı sağlamıştır.

Enis Şahin tarafından 2005 yılında hazırlanan “Sakarya Basın Tarihi”, 1919-2004 yılları arasını ve merkez olarak Sakarya’yı konu alan bir çalışmadır. Bahsi geçen yayınlardan hareketle ilçenin ulusal basında nasıl yer aldığı ile ilgili bir araştırmanın yapılmadığını belirtebiliriz.

Çalışma kapsamında Geyve haberlerine yer veren ulusal 16 gazete incelenmiştir. Bulunan haberler 8 ana başlıkta toplanmış olup 140 habere ulaşılmıştır.

Tablo 1. Geyve ile ilgili haber yapan gazeteler ve haber sayıları

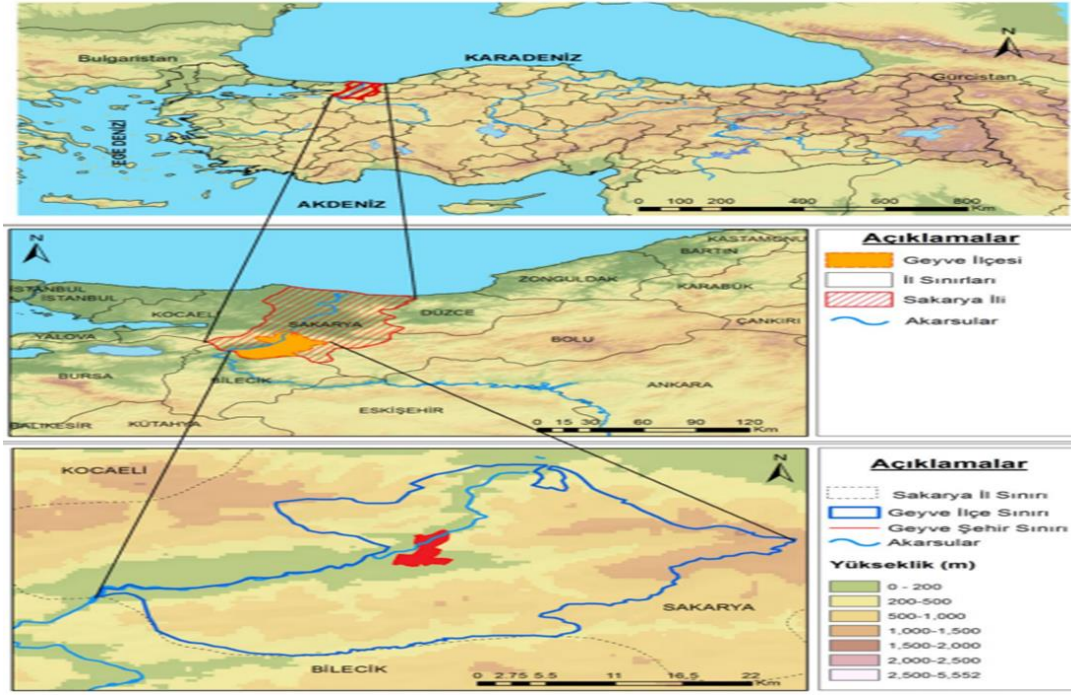
Gazeteler	Haber Sayısı
Haber	4
Son Posta	36
Tan	8
Yeni İstanbul	1
Yeni Sabah	8
Akşam	17
Cumhuriyet	27
Milliyet	13
Vakit	5
Ulus	11
Kurun	5
Türk Dili	1
Yeni Asır	1
Son Telgraf	1
Tasvir-i Efkâr	1
Hakimiyet-i Milliye	1

Tablo 2. Geyve ile ilgili haber yapan gazetelerin genel konu başlıkları ve haber sayıları

Konular	Haber Sayısı
Spor	6
Sosyo-Kültürel Hayat	83
Sağlık	4
Siyasi Hayat	6
Ekonomi	10
Zirai Faaliyetler	13
Geyve Hakkında	8
Bayındırlık	10
Toplam	140

Geyve

Geyve ilçesi Marmara Bölgesi'nin, Çatalca-Kocaeli bölümünde yer almaktadır. Geyve merkezinin rakımı 80 m, yüzölçümü ise 740 km'dir. Geyve 1830 yılından beri ilçedir. 1954 yılına kadar Kocaeli'ye bağlı iken bu tarihten sonra Adapazarı'na bağlanır. Geyve ilçesi Adapazarı şehrinin güneyinde bulunmaktadır. İlçenin doğusunda Karapürçek ve Taraklı, batısında ise Pamukova ilçesi yer alırken kuzeyinde Sapanca ve Arifiye ilçeleri, güneyinde ise Bilecik ilinin Osmaneli ve Gölpazarı ilçeleri bulunmaktadır. Şehrin kuzeybatısında Samanlı Dağları'nın doğu ucu yer alır. Kuzeydoğusunda Kapıorman Dağları ve Elmacık Dağı, güneyinde ise Katırlı Dağları'nın doğu uzantısı yer almaktadır. (Akengin, 2020, s.192-202). Geyve'nin yerleşim yeriyle ilgili üç rivayetin var olduğu söylenir: Umurbey yolu sapağı Tepecikler denilen yer; Elvanbey İmarethesinin çevresi (Azizoğlu, 2006, s.11).



Şekil 1. Geyve fiziki haritası (Ekici, 2019, s.22)

Geyve ilçesi tarihi süreç içerisinde birçok medeniyetin hâkimiyeti altına girmiştir. Geyve’de yerleşme tarihi MÖ 4. yüzyıla kadar dayanmakta olup Geyve’de sırasıyla Bithynler, Lidyalılar, Persler, Romalılar, Bizanslılar hâkimiyet kurmuştur. 1071 yılında bölgeye başlayan Türk akınlarından sonra bölge Anadolu Selçuklularının hâkimiyeti altına girmiştir. I. Haçlı seferlerinde Türklerin hâkimiyetinden çıkan bölge 1312 yılında Osman Gazi tarafından Osmanlı hâkimiyeti altına alınmıştır (Anonim, 1996, s.32).

Geyve’yi öne çıkaran pek çok özelliği vardır. Bunlardan ilki milli mücadelenin önemli merkezlerinden biri olmasıdır. Burada “Geyve ve Havalisi Grup Komutanlığı” adı ile milis bir teşkilat kurulmuştur. Bu teşkilatın iâşe heyeti Hoca Bekir Efendi’nin reisliğinde Kudsi ve Hafız Hulusi Efendilerdir. Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Geyve kaza merkezinde milis teşkiline verdiği öneme binaen menfi ruh taşıyanların nüfusları kalmadı(ğ) için civarlarda vuku bulan hareketlere Geyve’de teşkil edilen Milis Mehmet Çelebi taburuna asileri tedip ve tenkil için emirler verilir (Çelik, 1963a, s.1). Ali Fuat Cebesoy burada önemli görevler yapmıştır. Buradaki direniş sayesinde Geyve işgal görmemiş, düşman buraya yaklaşmamıştır. Kurtuluş Savaşı sürecinde Kocaeli savaşın kilidi; Geyve ise savaşın anahtarı olmuştur (Çelik, 1963b, s.1).

Geyve, İpekyolu üzerindedir. Stratejik öneme sahip bir boğazın yanında kurulmuş olması, çevresinde akarsuyun yer alması, büyük yerleşim yerlerine olan yakınlığı Geyve’nin önemini daha da artırmıştır. İpekyolu Geyve’den İzmit’e 3 kola ayrılarak ulaşır. Bu yollar şöyledir:

1. yol: Geyve-Yılanda köyü-Şükre köyü-İlimbey köyü-Memnuniye köyü- Sapanca.
2. yol: Geyve-Alifuatpaşa- Melekşe köyü- Akıncı köyü-Bahtışen-Derbent.
3. yol: Geyve-Pamukova- Çilekli köyü-Öküz Yatağı-Başiskele (Gölcük) (Aktaş, 2008: 154).

Geyve’nin halkını umumiyetle yerliler, bir kısmı Balkan ve Birinci Cihan Savaşı’nda gelen göçmenlerle (1939), Romanya’dan, Bulgaristan’dan (1950-51) gelen göçmenler ile doğudan (95) Rus Savaşı’ndan sonra gelen Kafkas göçmenleri oluşturmaktadır (Çelik, 1963c, s.1).

Geyve şehrinde en önemli akarsuyu Sakarya Nehri oluşturmaktadır. Diğer akarsular ise şehrin ortasından geçen Karaçay Deresi ve güneybatısından geçen İnciksuyu Deresi’dir. Bu dereler

Sakarya Nehri'ne dökülmektedir. Tüm bu akarsular geçmişten beri şehirde birçok taşkına sebep olmuştur.

Geyve nüfusunun %70'i tarım sektöründe, %28'i hizmet sektöründe, %2'si ise sanayi sektöründe çalışmaktadır. Şehir, tarım sektörünün hâkim olduğu bir şehir olup genel kullanım alanına göre arazi varlığını %60 ile tarımda kullanılan alanların oluşturulduğu bilinmektedir. Genel kullanım alanına göre ikinci sırayı orman ve fundalık alanlar kaplamaktadır. Geyve'nin bulunduğu arazi sarp dağlık, meyilli ve düz olmak üzere üç kısımdan müteşekkildir. Bu arazinin yüzde 70'i dağlık, 20'si meyilli, yüzde 10'u da düzlüktür. Geyve'nin dağları genel olarak köknar, kayın kısmen çam ve meşe, gökçe ağaç, kestane, ıhlamur ağaçları ile örtülüdür. Düzlüklerle meyilli arazi tarıma ve hayvan beslemeye elverişlidir (Çelik, 1963d, s.1).

İlçede ulaşım karayolu ve demiryolu ile yapılmaktadır. Ekonomisini tarım ve hayvancılık oluşturmaktadır. Abdullah Çelik, Yeni Geyve isimli gazetede yazdığı farklı bölümlerde, Geyve ve civarında sulanmış bahçelerle birçok dutluğun varlığından söz eder. Geyve'nin kavunlarının ve meyvelerinin ününü de aktarır. İlçede hububatın yanı sıra pamuk, pancar, tütün, susam, ayçiçeği, soğan ve patates gibi farklı ürünlerin ekildiğini anlatır. Geyve'de yetişen elmanın ve şeftalinin bölgede yapılan yarışmalarda birincilik veya ikincilik aldığını söyler. Geyve'nin meşhur müşküle üzümünden de bahseder ve ürünün hem yurt içi hem de yurt dışında talep gördüğünü anlatır.

“Kültürel eserler, edebiyat eserleri, güzel sanatlar, resim, musiki, dans, heykel gibi sanat eserleri olabileceği gibi kültür kapsamına insanoğlunun elinden çıkan eşya, yiyecek, içecek, elbise, silah, alet, vesaire de kültürün sahasına girer.” (Kaplan, 1999, s.2).

Bu anlamda Geyve halk kültürü denince ilk akla gelen verimli toprakları ve tarımsal faaliyetler akla gelmektedir. Geyve günümüzde ayva ile ünlü bir ilçemizdir. Lakin bölgede önceleri üzüm ve ayva yetiştiriciliği yaygındır Tarihsel açıdan bakıldığında Kuvay-ı Milliye'nin kalbi Kurtuluş Savaşının merkezidir. İlçe manav, yörük, muhacir, Gürcü, Abhaz gibi pek çok etnik yapının bir arada yaşadığı, Evliya Çelebi dahil pek çok seyyahın “yeşil deniz Geyve” olarak bahsettiği önemli bir rotadır. İlaveten İpekyolu güzergahı ve demiryolu bağlantısı olan bir konumda olması hasebiyle sosyal hayatı zengin bir ilçemizdir. Tarımsal üretim dışında ipekböcekçiliğinin yaygın olduğu ilçede, tarih boyunca pek çok doğal afet yaşanmıştır. İlçeden geçen çayın taşması, meydana gelen sel ve heyelan ilaveten yaşanan depremler yerleşimi derinden etkilemiştir. Bu minvalde çalışmada Geyve halk kültürü denince akla gelen bu hususlarla ilgili haberler taranmıştır.

Geyve ve Basın

Sakarya'nın basın tarihi çok eskilere dayanmamakla birlikte 20. yüzyılın başlarına kadar götürülebilir. Basın tarihi hakkındaki ilk bilgiler söylenti tarzında ve çok sağlam kaynaklara dayanmamaktadır. Bu yüzden de zaman zaman önemli yanlışlıklar yapılmaktadır (Şahin, 2005, s.17). İl olana kadar geçen sürede basın alanında, 1909 yılında Teotik/Teorik isimli bir kişi tarafından Ermenice yayınlanan “Yergir” isimli gazeteye rastlanır. Gazetenin kaç sayı çıktığı ve ne zamanlar yayınlandığı konusunda da sıhhatli bilgi yoktur. Hatta Yergir'in gazete olmayıp dergi biçiminde haftada bir kez yayınlandığı ileri sürülebilir (Anonim, 1998a, s.254). İlk basın hareketlerinin öncesinde Kocaeli'deki gazetelerden bazılarının Sakarya'ya getirilmesiyle gazete ihtiyacı karşılanır. Orhan Tütengil, Adapazarı'nda basın hayatının başlangıcı için üç ayrı tarihin var olduğunu söyler ve Yergir gazetesine ek olarak 7 Mart 1919'da Adapazarı'nda yayın hayatına giren Adapazarı gazetesini ve bilhassa Lebib Kökçü tarafından ilk gazete olarak kabul edilen Zurna isimli gazeteyi de ilk yayınlar arasında sayar. İl oluncaya kadar geçen süredeki yayınlara Sakarya(2)¹, Adapazarı, Ada Postası, Demokrat Adapazarı, Laf Ebese örnek verilebilir.

¹ Aynı isimle iki yayın bulunmaktadır. Yayınlardan bir tanesi 1943 yılında aylık olarak Halkevi tarafından 6 sayı çıkarılan dergidir. Halkevi dergisi olarak da anılmaktadır. Diğer yayın ise Müjgan Tolun tarafından haftalık olarak 74 sayı çıkarılan gazetedir.

1954 tarihinde Sakarya'nın il olmasıyla yayıncılık faaliyetleri de hız kazanır ve basın hayatında yeni yayınlar görülür. Bu yayınlardan bazıları şunlardır: Sabah, Anadolu, Geyve Postası, Türkiye, Zaman, Sakarya Ekspres, Halkın Sesi, Cemiyet, Demokrat Adapazarı, Gürses, Demokrat, Sapanca, Ekspres, Hendek Postası, Altıok, Yeni Geyve, Şirin Karasu, Bizim Hendek (Anonim, 1998b, s.256).

Sakarya'da 1967 depremi sonrasında basın hayatında durgunluk yaşanır. 1972'den sonra basında tekrar hareketlenmeler görülür. "Sakarya basını 1970 sonrasında tipo, 1980 sonrasında ofset, 1990 sonrasında ise sözlü ve görüntülü yayıncılık ile tanışır" (Anonim, 1996, s.286). 1972 sonrası basın hayatından bazı yayınlar şunlardır: Son Haber, Gerçek, Sakarya Havadis, Marmara Ekspres, Ada Olay, Sakarya, Gün, Akşam, Çark, Ada, Manşet, Bizim Akyazı, Medya Sakarya, Haber Kokteyl, Bakış, Anadolu (Anonim c, 1998c, s.257).

Geyve'nin basın hayatına bakıldığında Geyve Postası, Yeni Geyve, Bizim Geyve isimleri ile karşılaşılır. Geyve Postası adıyla farklı zaman dilimlerinde yayınlanan 3 gazete vardır. Bunlardan ilki 21 Temmuz 1955 tarihinden itibaren yayınlanmaya başlar. 19 Nisan 1956 tarihli 38. sayısıyla yayın hayatı son bulur. Aynı isimle basılan diğer yayınlardan birisinin ilk yayını 4 Şubat 1960 tarihidir. Bu yayının toplam 6 sayısı vardır. İlk yayın ile aynı ismi taşısa da nüsha numaraları arasında bağlantı yoktur. Aynı isimle yayınlanan son gazete ise yayın hayatına 12 Temmuz 1962 yılında başlar. Haftalık yayın yapan gazete sadece perşembe günleri çıkar. Gazetenin başyazarı Fahri Çatallar, sahibi Muhittin Ataoğlu, yazı işleri müdürü Nusret Özgen, idare müdürü Fevzi Yurdakul'dur. Gazetenin idarehanesi Geyve'dedir. Satış fiyatı 10 kuruştur. İlk baskısı 650 adettir. Gazetenin başlığının alt bölümünde "Haftalık Siyasi Milliyetçi Gazete" ibaresi bulunur. İlk sayısında başyazar gazetenin çıkış amacını şöyle aktarır: Geyve Postası'nı Geyve'nin hakları için çıkarıyoruz. Allah'tan başka kimseden korkmuyoruz. Kanunlar çerçevesinde sizlerin haklarını savunacağız. Sizler bizlere yardımcı olacaksınız, bize haberler için yardım edeceksiniz. Bu gazeteyi alıp okuyacaksınız, başkalarına tavsiye edeceksiniz, gazete ve matbaa işleriyle ilgili işlerinizi menfaatiniz icabı bizlere vereceksiniz. (...) Gelin şu gazeteyi el birliğiyle yaşatalım. Ve bir gün bu gazete Geyve'de günlük olarak çıksın. Biz bu gazeteyi Geyve'nin hakları için çıkartıyoruz (Çatallar, 1962, s.1). Bu gazete Geyve'den başka Pamukova'ya, Alifuatpaşa'ya, Taraklı'ya ve Doğançay'a da ulaştırılır. Abone olan köylere de ulaştırılacağı gazete tarafından okuyucuya bildirilir (Anonim, 1962, s.1). Diğer iki yayın ile aynı ismi taşımasına rağmen aralarında bağlantı yoktur.

Yeni Geyve¹ isimli gazete 18 Mart 1963 tarihinde yayın hayatına başlar. Fiyatı 10 kuruştur. Sahibi Fahri Çatallar, yazı işleri müdürü Şemi Dardağan, muhabiri Fevzi Yurdakul'dur. İdarehanesi Geyve'dedir. Gazete isminin altında "Pazartesi ve Perşembe Günleri Çıkan Tarafsız Siyasi Gazete" ibaresi yer alır.

Bizim Geyve isimli gazete 13 Mayıs 1971 tarihinde yayın hayatına başlar. Gazete adının hemen altında "Haftalık Siyasi Gazete" ibaresi bulunur. Perşembe günleri yayınlanır. Sahibi Yunus Sevdire, mesul müdürü Şemi Dardağandır. Gazetenin idarehanesi Geyve'dedir. Adapazarı'nda basılır. Fiyatı 25 kuruştur. Gazete yayın hayatına iddialı bir giriş yapar ve ilk sayısında okuyucusuna şu sözlerle seslenir: Bu gazeteyi sanıyorum diğerlerinden çok farklı bulacaksınız ve daha çok beğeneceksiniz. Çünkü daha bol haber ve daha güzel haberler verebilmektedir ve daha güzel bir gazetenin çıkması için daha çok çalışmalarda bulunmaktayız ve inanıyoruz daha güzel bir gazete ile karşınıza çıkacağız. (...) esas olan günlük gazete çıkarmak değil, okuyucuyu doyuran, daha güzel haber verebilen bir gazeteye sahip olabilmektir (Sevdire, 1971, s.1).

¹ Orhan Tütengil, Yeni Geyve'nin yayına başlama tarihini 15 Mart 1963 olarak aktarır. Geyve halk pazarının kurulduğu gün -perşembe günü- yayımlandığını anlatır. Kaza ve nahiyelerde ücretsiz bir şekilde dağıtıldığından söz eder. Bkz. Orhan Tütengil, 1966-1967 Ders Yılı Sosyoloji Konferansları Yedinci Kitap, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1967, s.267-289.

Çalışma kapsamında ulusal basında Haber, Son Posta, Tan, Akşam, Cumhuriyet, Yeni İstanbul, Yeni Sabah, Milliyet, Vakit, Ulus, Anadolu, Kurun, Türk Dili, Serbes Cumhuriyet, Yeni Asır, Vatan, Tanin, Son Telgraf, Servet-i Fünun, Tasvir-i Efkâr, Hakimiyet-i Milliye gazeteleri taranmıştır. Bunlardan Geyve ile ilgili haberlere en sık rastladığımız gazeteler hakkında kısaca bahsetmek gerekirse:

Akşam gazetesi: 1. Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde çıkmış bir gazetedir. Gazete Darülfünun'da müderris Kazım Şinasi ile arkadaşı ve aynı zamanda Vakit gazetesi yazarı Necmettin Sadak ve gazeteci Ali Naci Karacan tarafından dönemin ihtiyaçlarına cevap verebilmek amacıyla 250 liralık bir sermaye ile kurulmuştur. Bilinen ilk nüshası 20 Eylül 1918'dir. 46 cm boy, 31 cm en ile küçük bir ebata sahiptir (Yel, 2005, s.18)



Şekil 2. Akşam gazetesinin 20 Eylül 1918 tarihli ilk nüshası (Kavaklı, 2005, s.16)

Akşam gazetesi "Geyve-Taraklı yolu", "Geyve Akhisarı Küçük Fakat Şirin Bir Yerdir", "Sakarya Nehri Taştı", "Belediye İntihabı İçin Hazırlıklar Hararetlendi", "Geyve İstasyonunda Yeni Hasat" gibi haberler yapmıştır.



Şekil 3. Akşam gazetesi, dere ve çay taşkınları (21 Haziran 1951, s.1)

Son Posta gazetesi: Gazete 27 Temmuz 1930'da yayın hayatına başlamış 1960 darbesiyle kapanmıştır. Kurucuları Zekeriya Sertel, Halil Lütfü Dördüncü, Selim Ragıp Emeç ve Ekrem Uşaklıgil'dir.

Yayın hayatına girişi şu şekilde olmuştur: "SON POSTA Halkın gözüdür: Halk bununla görür. SON POSTA Halkın kulağıdır: Halk bununla işidir. SON POSTA Halkın dilidir: Halk bununla söyler" (Son Posta Gazetesi, 27 Temmuz 1930, s.1).



Şekil 4. Son Posta Gazetesinin 27 Temmuz 1930 Tarihli İlk Nüshası (İstanbul Üniversitesi, Son Posta, 2013)

Son Posta gazetesi "Geyve Hendek Temasında Geyveliler Galip", "İki Bisikletçimiz Geyve'de", "Geyve Ormanında Bir Kadın Öldürüldü", "İki Çocuk Boğuldu", "Yağlı Pehlivan Güreşleri" gibi başlıklarla Geyve hakkında yazmışlardır.

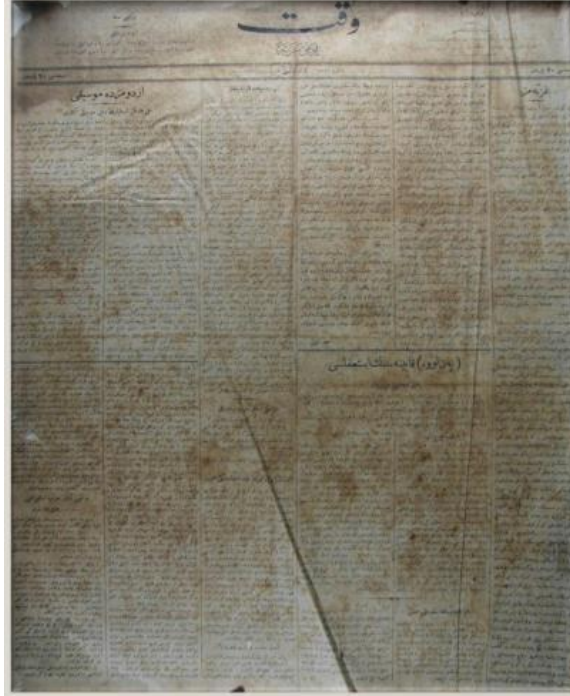


Şekil 5. Son Posta Gazetesi (2 Ağustos 1934, s.10)

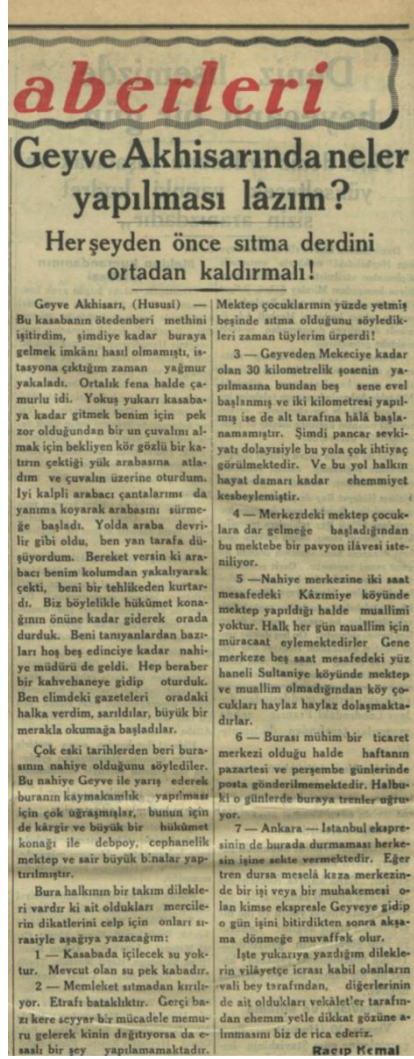


Şekil 6. Son Posta Gazetesi, Zelzele ve Sel Memlekette Neler Yaptı? (5 Ocak 1940, s.12)

Vakit gazetesi: Vakit gazetesi ilk olarak 1875 yılında Filip Efendi tarafından yayınlanmıştır. 1884 yılına kadar yayınlarını sürdüren Vakit, 1884 ile 1917 tarihleri arasında yayınlanmamıştır. Vakit gazetesi, 22 Teşrin-i Evvel Ekim 1917'de Ahmed Emin Yalman ve Mehmet Asım Us tarafından tekrar yayın hayatına başlatılmıştır. İstanbul gazetelerinden olan Vakit, Millî Mücadele döneminde izlediği yayın politikası ile Millî Mücadele'yi desteklemiş, Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul'daki sesi olmuştur (Yalçınkaya, 2019, s.1).



Şekil 7. Vakit Gazetesinin İlk Sayısı, 22 Teşrinievvel 1917 (Yalçınkaya, 2019, s.1)



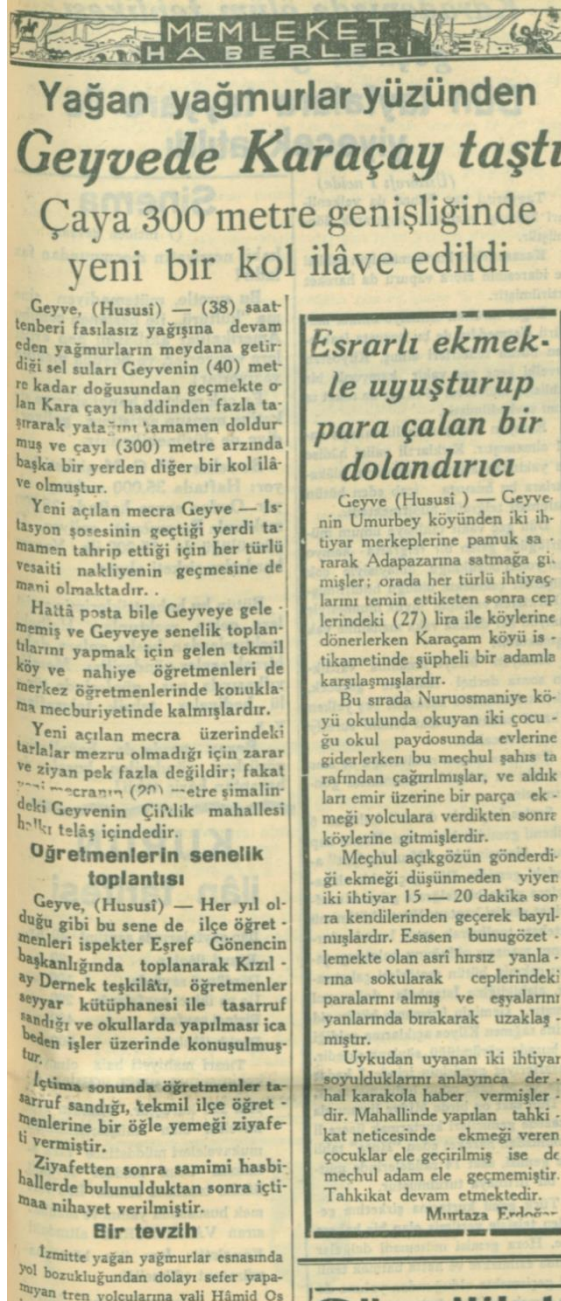
Şekil 8. Vakit Gazetesi, Geyve Akhisar'ında Neler Yapılması Lazım (1 Nisan 1934, s.6)
Kurun gazetesi: Eski adıyla Vakit gazetesi olan Kurun gazetesi, Ahmet Emin Yalman ve Asım Us tarafından basın-yayın hayatına dahil edilmiştir.

1834 yılı sonrasında altıncı sayfada yer alan “Memleket Haberleri” köşesi çalışmamızın konusu olan Geyve halk kültürü ve yaşantısıyla birlikte, Anadolu'nun farklı yerlerindeki gelişmeleri, yol yapımlarını, hastalıkları, düğünleri gibi kültürel motifleri, halkın istek ve şikayetlerini sayfaya taşımıştır. Kurun gazetesinin 1934 yılı sonunda satış ücreti 5 kuruştur (Çıkrıkçı, 2020, s.14).



Şekil 9. Kurun Gazetesinin İlk Sayısı- 22 İkinci Teşrin 1934 (Çıkrıkçı, age, s.108)

Kurun gazetesi “Yağan Yağmur Yüzünden Geyve’de Karaçay Taşı”, “Üzüm Bayramı”, “Zafer Bayramı Merasimleri” gibi haberlerle ilçeyi konu edinen haberler yayınlamıştır.



Şekil 10. Kurun Gazetesi, Yağan Yağmur Yüzünden Geyve'de Karaçay Taşı (20 Ekim 1937, s.9)

Ulus gazetesi: Temsil Heyeti'nin Ankara'ya gelmesi ve milli mücadele hakkında bilgilendirme yapması için haftada iki gün ve dört sayfalık olarak çıkarılmıştır. Gazetenin başlangıçtaki adı Hakimiyet-i Milliye'dir. Bu isim Sivas'taki İrade-i Milliye'yi çağrıştırdığı için verilmiştir. Başlangıçta 57*82 boyutlu olarak çıkan gazetenin adının altında "mesleği milletın iradesini hâkim kılmaktır" yazmaktadır.



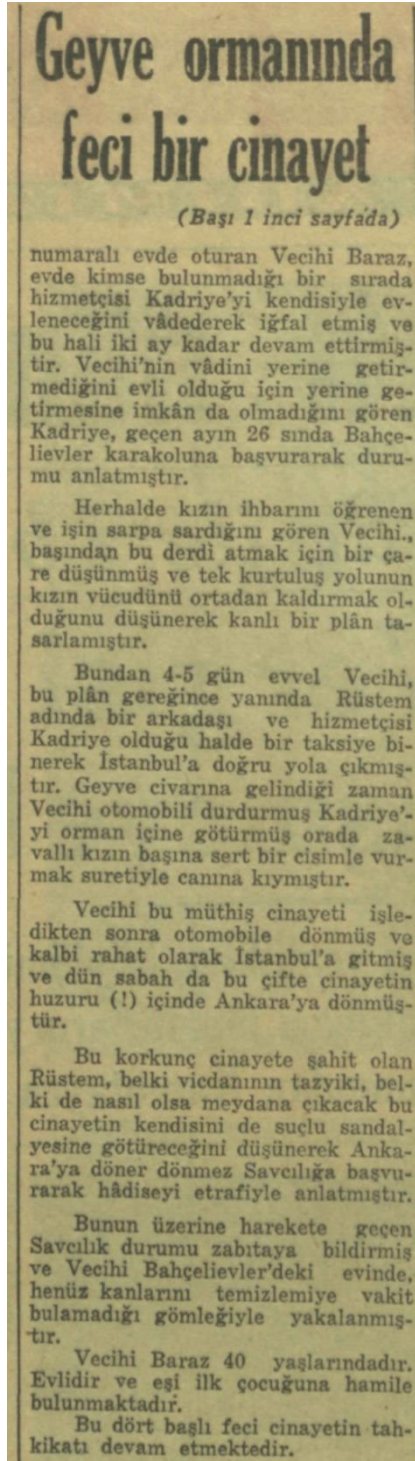
Şekil 11. Ulus Gazetesinin 28 Kasım 1934 Yılı İlk Sayısı (Bakacak, 2019, s.10)

28 Kasım 1934'ten itibaren ise Ulus ismiyle devam etmiştir. Gazete 1971'den itibaren Barış, 1974-1981 arasında Yeni Ulus adıyla yayınlanmıştır. M. Akif, H. Edip, Y. Kadri, H. Suphi yazar kadrosu arasında yer almaktadır (Bakacak, age, s.11).

Ulus gazetesi "Geyve Ormanında Feci Bir Cinayet", "Sakarya Yükseliyor", "Yeni Depremler Oldu", "Ankara- İstanbul Demiryolu Hattı Kapandı", "Sebze- Meyve Fiyatları" gibi başlıklarla Geyve'yi sütunlarına taşımıştır.



Şekil 12. Ulus Gazetesi, Sakarya Yükseliyor (13 Nisan 1944, s.1)



Şekil 13. Ulus Gazetesi, Geyve Ormanında Bir Cinayet (5 Nisan 1949, s.1)

YÖNTEM

Çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Belgesel tarama olarak da bilinen doküman analizinde, var olan kayıt ve belgeler incelenerek veri elde edilmektedir. Doküman analizi, belli bir amaca dönük olarak kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsamaktadır (Karasar, 2007, s.77).

Kısacası, araştırma konusu hakkında diğer kişi ya da kurumlar tarafından yazılmış, hazırlanmış ya da yaratılmış çeşitli yazı, belge, yapım veya kalıntının toplanması ve incelenmesi doküman analizi olarak kabul edilmektedir (Seyidoğlu, 2016, s.25).

Amaç

1925-1950 yılları arasında yayımlanan ulusal gazetelerde çeşitli haberlerin yanı sıra Türk halk kültürüyle ilgili konulara da yer verilmiştir. Geyve pek çok ulusal gazetede; kültürel gelişmeleri, etkinlikleri, tütünü, spor müsabakalarında aldığı başarıları, seçim hazırlıkları, sağlık, kasabaya yakın köylerden kaliteli içecek su getirilmesi, eğitim, bölgede yapılan bayındırlık işleri gibi konularla yer almıştır. Çalışmanın evrenini Geyve ilçesini ve halk kültürünü ele alan ulusal gazeteler oluşturmaktadır. Ulusal gazetelerin 1925-1950 yılları arasındaki sayılarında yer alan Türk halk kültürüne ait ürünleri tespit etmek amaçlanmıştır. Böylece İpekyolu, hac ve kervan yolu üzerinde yer alan millî mücadeledeki kilit noktalardan biri olan ilçenin ulusal basında hangi şekillerde işlendiği irdelenmiştir. Gazete küpürlerinden örnekler verilmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışmada kullanılan farklı birçok gazetede yer alan haberlerin, öncelikle Milli Kütüphanenin elektronik verilerinden istifade edilerek künyeleri tespit edilmiş daha sonra ise elde edilen bu verilerin kontrolü yine aynı kütüphane kullanılarak yapılmıştır. Elektronik kaynaklarda gazete haberlerinin okuyucunun istifadesine sunulduğu sırada kronolojik bir sıra izlenmediği için olan verilerden hareketle inceleme gerçekleştirilmiştir. İncelenen veriler ise daha sonra ilgili olduğu konu başlığına göre sınıflandırılmıştır.

Kapsam ve Sınırlılıklar

Çalışma 1925-1950 yılları arasında çıkan Haber, Son Posta, Tan, Akşam, Cumhuriyet, Yeni İstanbul, Yeni Sabah, Milliyet, Vakit, Ulus, Anadolu, Kurun, Türk Dili, Serbes Cumhuriyet, Yeni Asır, Vatan, Tanin, Son Telgraf, Servet-i Fünun, Tasvir-i Efkâr, Hakimiyet-i Milliye gazeteleriyle sınırlandırılmıştır. Cumhuriyet'in ilanı 2. Dünya Savaşı gibi ülkemizi ve tüm dünyayı etkileyen olaylarla birlikte bu tarih aralığında ilçede meydana gelen ekonomik, kültürel, sosyal vb. konular göz önüne alınarak bunların basın-yayın hayatına yansımaları incelenmiştir. Bahsi geçen gazetelerin ilgili yıllar arasında çıkan tüm sayıları kronolojik olarak incelenememiştir. Elektronik kaynaklardan ulaşılabilen verilerle hareket edildiği için elde edilen veriler ışığındaki bulgular çalışmaya yansıtılmıştır.

BULGULAR ve TARTIŞMA

İpekyolu, hac ve kervan yolu üzerinde yer alan ilçe coğrafi konumunun önemini yanı sıra millî mücadeleye verdiği destek, bereketli ve verimli topraklarıyla ülke ekonomisine yaptığı katkı ile her daim önem arz eden bir mevkide olmuştur. Bununla birlikte bölge daha önceleri İzmit sancağına bağlı olması ile ticaretteki payı, Bursa-İznik bağlantısı ile ipekböceği üretimi ve kültürü, Göynük-Taraklı güzergahında yer alması sebebiyle hem Akşemseddin'in diyarı hem pek çok tasavvuf erkanının manevi iklimini yansıtmaları; Manav, Abhaz, Çerkez, Gürcü, Laz ve Muhacir pek çok kültürden insanın bir arada yaşaması sebebiyle tam bir kültürel hazinedir. Lakin Geyve, hac ve kervan yolu üzerinde menzilhane konumunda bulunmasına rağmen Akşemseddin, İpekyolu gibi konularla ilgili haberlere rastlanılmamıştır.

İlçe ekonomik bakımdan iyi denebilecek bir yapıya sahiptir, zirai faaliyetler çoktur. İpekböceği üretimi, elma, üzüm yetiştiriciliği vardır. Buna rağmen dönemin basın-yayın hayatında istihdam, iş gücü gibi ekonomik konulardaki haberlerin sosyo-kültürel ve doğal afetlerle ilgili haberlere göre daha az olduğu söylenebilir.

Bölge doğal afetlerin çokça yaşandığı bir konumdur. Bu nedenle en çok bu konularda gazete sütunlarında yer almıştır. İlçedeki dereler taşmış, heyelan ve zelzeleler olmuş, ekin arazileri sular altında kalmış, köylerin yerleri değişmiştir.

Bölgenin düğün, ölüm gibi geçiş dönemleri ve mutfak kültürüyle alakalı pek haber bulunmamaktadır. Günümüzde ayva festivalinin düzenlendiği ve ayvalı yemek yarışmalarının tertip edildiği bölgede ayvaya veya bölge mutfağına dair haber yoktur.

Belediyeçilik faaliyetlerinin haberleri çok azdır. Oysa aynı dönemde komşu ilçe Göynük ve Sapanca'nın basın yayın hayatında belediye ihaleleri, terfiler, etkinlikler sıkça karşımıza çıkmaktadır. Bölge ile ilgili halkevleri faaliyetlerine rastlanmamıştır.

Spor dallarından futbol, bisiklet ve güreşe büyük önem verilmiştir. Geyvespor'un maçları, güreş müsabakası ilanları haberlerde sıkça yer almıştır. Bisiklet sporu, Sakarya'nın günümüzde de çok önem verilen spor dallarından birisidir. Dönem haberlerinde de bisikletçilerden söz edilmiş hatta bisiklet yarışmalarının yapıldığı yolun bozukluğu Göynük haberlerine yansımıştır. Bölge tren yolu hattı üzerinde yer aldığı için kaza haberleri çokça yer tutmaktadır. Sağlık haberlerinin konusu ise ağırlıklı olarak sıtma hastalığıyla ilgilidir. Bölgede bir dönem sıtma çok yaygın olduğu için trenlerin Geyve ve Adapazarı'ndaki istasyonlarda durması yasaklanmıştır. Tüm bu bilgiler ışığında ilçenin ulusal basında hangi başlıklarla yer aldığına dair tasnif şu şekildedir:

Spor

- Haber, "Kocaeli'de Spor Faaliyeti" (26 Nisan 1934, s.5)
- Son Posta, "Geyve-Hendek Temasında Geyveliler Galip" (2 Ağustos 1934, s.10)
- Son Posta, "İki Bisikletçimiz Geyve'de" (6 Eylül 1939, s.5)
- Tan, "Batı Anadolu Turu" (22 Mayıs 1935, s.12)
- Haber, "Geyve İdman Yurdu Adapazarı Takımını Yendi" (14 Mayıs 1934, s.5)
- Haber, "İzmirli Bisikletçiler" (23 Ağustos 1939, s.7)

Sosyo-Kültürel Hayat

- Son Posta, "Bir Adam Kazaen Kendin Kendini Öldürdü" (6 Eylül 1939, s.5)
- Yeni İstanbul, (16 Eylül 1950, s.3)
- Yeni Sabah, "Geyve-Adapazarı Yolunda Otobüsten Kız Kaçırıldı" (2 Mayıs 1949, s.6)
- Akşam, "Geyve-Taraklı Yolunda" (24 Ekim 1938, s.2)
- Cumhuriyet, "Kazaya Ait Tafsilat" (11 Mart 1929, s.5)
- Milliyet, "Geyve'ye Gönderildi" (3 Ağustos 1933, s.3)
- Vakit, "Adapazarı Yolunda Maskeli Eşkya" (17 Ekim 1947, s.1)
- Son Posta, "Çelik Çomak Oyununda Çıkan Cinayet" (14 Şubat 1938, s.1)
- Cumhuriyet, "Jandarma Çavuşunun Katili Yakalandı" (7 Haziran 1938, s.2)
- Son Posta, "Geyve Ormanında Bir Kadın Öldürüldü" (5 Nisan 1949, s.1)
- Son Posta, "Memlekette Kin Cinayetlerine Bir Sonuç Verelim" (19 Temmuz 1935, s.1)
- Ulus, "Geyve Ormanında Feci Bir Cinayet" (5 Nisan 1949, s.1)
- Son Posta, "Geyve'de Bir Cinayet İşlendi" (3 Temmuz 1950, s.3)
- Yeni Sabah, "Ormanda İşlenen Cinayet" (13 Nisan 1949, s.5)
- Son Posta, "Ankara Treninde Kaza" (10 Nisan 1931, s.2)
- Haber, "Yarımcada 2 Marşandiz Çarpıştı" (14 Ekim 1942, s.1)
- Akşam, "Ankara Treni" (9 Nisan 1931, s.2)
- Son Posta, "İki Çocuk Boğuldu" (8 Haziran 1936, s.5)
- Cumhuriyet, "Ankara Katarı Büyük Bir Kaza Geçirdi" (9 Nisan 1931, s.1)
- Tan, "Geyve'de Bir Çobanı Vurdular" (23 Ağustos 1937, s.12)
- Cumhuriyet, "Doğançay'la Geyve Arasında Feci Bir Tren Kazası" (11 Mart 1929, s.2)
- Cumhuriyet, "Bursa Soyguncuları" (23 Ağustos 1933, s.3)
- Cumhuriyet, "Geyve'de Bir Tren Kazası" (18 Şubat 1938, s.5)
- Cumhuriyet, "Geyve'de Bir Kaçakçılık" (30 Ekim 1936, s.4)
- Yeni Sabah, "Ormandaki Cinayet Davası Yakında Başlayacak" (18 Haziran 1949, s.3)
- Yeni Sabah, "Adapazarı-Geyve Yolunda Otobüs Soyanlar" (2 Şubat 1948, s.4)
- Yeni Sabah, "Bir Kadına Tecavüz Eden Muhtar" (20 Temmuz 1949, s.4)
- Akşam, "İzmir Polisi On Üç Esrar Kaçakçısı Yakaladı" (20 Aralık 1938, s.8)
- Akşam, "Taraklı'da Kış" (6 Ocak 1939, s.7)

- Akşam, “Geyve’de Yangın” (21 Ağustos 1932, s.6)
- Son Posta, “Bu Yıl 32 Halkevi Daha Açıldı” (26 Şubat 1945, s.7)
- Son Posta, “Başbakanımızın Dün Söylediği Demeç” (14 Ekim 1939, s.10)
- Son Posta, “...” (25 Şubat 1950, s.3)
- Cumhuriyet, “Geyve’de Güzel Bir Balo Verildi” (23 Mayıs 1938, s.5)
- Milliyet, “Himaye-i Eşcar Yerine Ağaç Koruma Cemiyeti” (2 Aralık 1930, s.2)
- Vakit, “Ordumuza 35 Yeni Teyyare Daha” (10 Ağustos 1933, s.1)
- Son Posta, “Yurtta Kültür Hareketleri” (6 Haziran 1937, s.5)
- Kurun, “İzmit’teki Merasim” (31 Ağustos 1938, s.7)
- Tan, “Bursa’da Tayyare Kongresi” (16 Nisan 1937, s.8)
- Son Posta, “Memleket Haberleri: Geyve’de” (27 Nisan 1938, s.5)
- Türk Dili, “Hava Kurumu” (27 Mayıs 1935, s.2)
- Milliyet, “Memlekette Bayram Nasıl Geçti” (10 Kasım 1933, s.7)
- Cumhuriyet, “30 Ağustos Bayramı” (30 Ağustos 1933, s.4)
- Milliyet, “Sanayi Kongresinde Verilen Kararlar” (30 Nisan 1930, s.2)
- Cumhuriyet, “Geyve’de Gençlik Hareketleri” (16 Ağustos 1933, s.2)
- Milliyet, “İkinci Adapazarı Panayırı Açıldı” (19 Eylül 1931, s.2)
- Cumhuriyet, “Geyve’de Nahiye Müdürleri Toplantısı” (29 Ocak 1941, s.5)
- Cumhuriyet, “...” (26 Şubat 1945, s.2)
- Cumhuriyet, “Türkkuşu Tayyarelerinin Bir Turu” (7 Temmuz 1937, s.3)
- Cumhuriyet, “Geyve Panayırı” (24 Ağustos 1929, s.5)
- Vakit, “Ağaç Koruma Cemiyeti” (2 Aralık 1930, s.2)
- Son Posta, “Yağlı Pehlivan Güreşleri” (9 Eylül 1944, s.8)
- Kurun, “Üzüm Bayramı” (1 Eylül 1938, s.8)
- Son Posta, “Göynük’te Meyve Bayramı” (31 Ocak 1933, s.4)
- Milliyet, “Geyve Güreş Müsabakaları” (4 Eylül 1929, s.3)
- Ulus, “Polonya Tütün İhisarı Müdüriyetinden” (20 Ağustos 1936, s.8)
- Son Posta, “Geyve Panayırı” (20 Eylül 1936, s.5)
- Son Posta, “Yurtta Kültür Hareketleri” (24 Ekim 1937, s.5)
- Akşam, “Seylâb Felaketi” (22 Ocak 1940, s.1)
- Son Posta, “İzmit Ovasını Su Bastı” (24 Mart 1949, s.1)
- Tan, “Geyve Tarafları Seylâp Korkusunda” (19 Şubat 1937, s.8)
- Son Posta, “Geyve Ovasını Su Bastı” (13 Şubat 1937, s.5)
- Yeni Asır, “Geyve Çayı” (17 Şubat 1937, s.3)
- Son Posta, “Sakarya Taştı” (28 Mart 1944, s.1)
- Son Posta, “İzmit Köylerinde Şiddetli Bir Zلزele” (7 Kasım 1940, s.6)
- Akşam, “Sakarya Nehri Taştı” (14 Nisan 1948, s.2)
- Yeni Sabah, “Sakarya Suları Çekiliyor” (22 Nisan 1949, s.6)
- Son Posta, “Doğançay Taştı, Hat Kapandı” (22 Haziran 1943, s.1)
- Son Posta, “Erzincan’dan Sonra En Büyük Felaket Gören Şehrimiz Erbaa Oldu!” (5 Ocak 1940, s.1)
- Cumhuriyet, “Seylâb Felâketi” (2 Ocak 1940, s.1)
- Ulus, “Sakarya Yükseliyor” (13 Nisan 1948, s.1)
- Kurun, “İzmit’te Şiddetli Yağmurlar Yağıyor” (18 Ekim 1937, s.9)
- Cumhuriyet, “Sakarya Nehri Taştı, Bütün Ovayı Sular Kapladı” (2 Ocak 1940, s.3)
- Ulus, “Havalar Soğudu: Sakarya Nehri Yükseldi İzmit Ovası Su Altında: İzmit’te” (29 Mart 1944, s.1)
- Ulus, “Yeni Depremler Oldu” (26 Aralık 1942, s.1)
- Kurun, “Yağan Yağmurlar Yüzünden Geyve’de Karaçay Taştı” (20 Ekim 1937, s.9)
- Son Posta, “Bir Yıldırım Kazası” (15 Eylül 1936, s.5)
- Son Posta, “İssız Adada Bir At Kaldı” (17 Şubat 1937, s.5)
- Son Posta, “Yurtta Feyezan: İzmit’te” (29 Mart 1944, s.4)

- Son Telgraf, “Geceki Şiddetli Yağmurlardan Şehrimizde Bazı Hasarlar Oldu” (4 Ekim 1942, s.1)
- Tan, “Karaçay Taştı” (14 Mart 1937, s.8)
- Ulus, “Ankara-İstanbul Telefon Muharebesi Kesildi” (26 Kasım 1936, s.2)
- Cumhuriyet, “Geyve’de Heyelan” (23 Mayıs 1938, s.3)

Sağlık

- Cumhuriyet, “Geyve’de Sıtma Mücadelesi” (30 Eylül 1933, s.5)
- Cumhuriyet, “Kocaeli Vilayetinde Sıtma Salgını” (11 Ekim 1943, s.2)
- Yeni Sabah, “Pamukova’da Tifüs Görüldü” (15 Mart 1948, s.4)
- Cumhuriyet, “...” (28 Mart 1944, s.2)

Siyasi Hayat

- Son Posta, “Geyve’de Seçim Nihayet Buldu” (18 Ekim 1938, s.5)
- Akşam, “Belediye İntihabı için Hazırlıklar Hararetlendi” (22 Ağustos 1930, s.2)
- Son Posta, “Belediye İntihabı Biten Yerler” (14 Ekim 1934, s.4)
- Milliyet, “C. H. Fırkası İntihabı Daha Nerelerde Kazandı?” (20 Ekim 1930, s.2)
- Milliyet, “Geyveliler C. H. Fırkasına Sadık” (29 Ağustos 1930, s.6)
- Milliyet, “Vilayetlerin Müstakil Namzetleri” (24 Nisan 1931, s.6)

Ekonomi

- Akşam, “Geyve İstasyonunda Yeni İnşaat” (25 Ocak 1939, s.4)
- Cumhuriyet, “Geyve Bahçelerine Ârız Olan Haşarat” (28 Mart 1939, s.7)
- Ulus, “İzmit’teki Ekonomik Vaziyet” (22 Eylül 1938, s.6)
- Son Posta, “Son Dört Ayda Mühim Miktarda Tavuk Eti İhraç Edildi” (4 Mayıs 1939, s.4)
- Ulus, “Sebze ve Meyva Fiyatları” (23 Kasım 1946, s.6)
- Akşam, “Ticaret ve Zahire Borsası” (28 Ocak 1937, s.4)
- Yeni Sabah, “Geyve’deki Tütün Satışları Hararetlendi” (6 Nisan 1949, s.6)
- Milliyet, “Kırmızı Biber” (28 Ekim 1933, s.3)
- Ulus, “Sebze-Meyve fiyatları” (8 Ocak 1947, s.5)
- Cumhuriyet, “Pamuk Fiyatları Tespit Edildi” (25 Ağustos 1946, s.3)

Zirai Faaliyetler

- Cumhuriyet, “Geyve’de Kozacılık İhya Ediliyor” (14 Mart 1940, s.2)
- Ulus, “Tohumluk” (16 Ocak 1939, s. 6)
- Son Posta, “Tütün İnhisarı” (30 Ekim 1931, s.1)
- Akşam, “Zirai Vaziyet” (23 Nisan 1931, s.3)
- Akşam, “Yeni Bir Buğday Tipi” (19 Kasım 1935, s.2)
- Akşam, “Taraklı Elmaları Islah Ediliyor” (24 Mart 1939, s.6)
- Son Posta, “Kocaeli Meyva İhraç Mıntıkası Haline Geliyor” (23 Eylül 1938, s.5)
- Tasvîr-i Efkâr, “...” (8 Ağustos 1940, s.1)
- Tan, “Kocaeli ve Trakya’da Son Mahsul Vaziyeti” (13 Ağustos 1937, s.9)
- Akşam, “Yeni Sene Başında Zirai Vaziyetimiz” (23 Ocak 1939, s.7)
- Cumhuriyet, “Koza Mahsulü Bu Sene Çok Fazla” (29 Temmuz 1940, s.5)
- Milliyet, “Memlekette Teşcir” (13 Mayıs 1932, s.4)
- Cumhuriyet, “Tütünlere Bir Hastalık Ârız Oldu” (25 Ekim 1930, s.2)

Geyve Hakkında

- Vakit, “Geyve Boğazı ve Metulla” (13 Haziran 1941, s.3)
- Milliyet, “Geyve’de İcra İşleri Düzelmış Vaziyettedir” (6 Nisan 1932, s.5)
- Vakit, “Geyve Akhisar’ında Neler Yapılması Lazım?” (1 Nisan 1934, s.6)
- Akşam, “Anadolu’da Akşam: Geyve Akhisarı Küçük, Fakat Şirin Bir Yerdir” (6 Mart 1934, s.10)

- Milliyet, “Geyve’de Sokakların Manzarası Pek Can Sıkıcı” (4 Nisan 1932, s.5)
- Akşam, “Anadolu’da Akşam: Doğançay Küçük, Fakat Çok Şirin Bir Yerdir” (1 Mart 1934, s.13)
- Kurun, “Hangi Mıntıklarda Ne Gibi Madenlerimiz Var?” (28 Mart 1938, s.2)
- Akşam, “Kuvvet, Gençlik, Züriyet” (8 Eylül 1929, s.1)

Bayındırlık

- Son Posta, “Geyve-Taraklı Yolu” (10 Aralık 1936, s.8)
- Son Posta, “Gebze-Geyve-İzmit Şoseleri” (24 Eylül 1939, s.10)
- Hâkimiyet-i Milliye (13 Ağustos 1932, s.7)
- Ulus, “Ankara-İstanbul Demiryolu Kapandı” (4 Ekim 1942, s.1)
- Son Posta, “Kocaeli’de Son Bir Senede Yapılan Yollar” (21 Kasım 1941, s.3)
- Son Posta, “Betonarma Tabliyeli ve Demir Kirişli Köprü Yapım ve Onarımı” (26 Eylül 1948, s.7)
- Tan, “İzmit Vilâyetinin de Yolları Yaptırılıyor” (16 Ağustos 1942, s.2)
- Cumhuriyet, “İzmit Vilayetinde Nafia Faaliyeti” (1 Nisan 1940, s.2)
- Cumhuriyet, “Kocaeli’de Yol Faaliyeti” (19 Mayıs 1939, s.4)
- Tan, “İzmit Şoseleri Tamamlanıyor” (19 Temmuz 1937, s.8)

Tablo1’e göre Geyve’yle ilgili en fazla haber, 36 haberle Son Posta gazetesinde, en az da 1’er haberle Yeni İstanbul, Türk Dili, Yeni Asır, Son Telgraf, Tasvir-i Efkâr, Hakimiyet-i Milliye gazetelerinde yer almıştır.

Tablo 2’ye göre gazetelerde 83 haberle en çok sosyo-kültürel hayat, 4 haberle en az sağlık haberine yer verilmiştir.

SONUÇ

Geyve ile ilgili haberlerin tarandığı ulusal basında Geyve’nin bugün bilinen anlamdaki karşılığı olan ayva, ipek yolu ve Ali Fuat Paşa ile ilgili haberlerin o dönemdeki karşılığı yok denecek kadar azdır. İncelenen zaman aralığında ayva yetiştiriciliğinin olmaması, bugün ayva festivallerinin düzenlendiği ilçede ayva yerine elma ve üzüm yetiştirildiği arşivde karşımıza çıkmıştır.

Bölgede her yıl eylül, ekim aylarında panayırlar kurulmuştur. Bu panayırlarda yağlı pehlivan güreşleri, çocuklar için eğlenceler düzenlenmiştir. Belediyenin panayır etkinlikleri için ilan verdiği, halkın tüm ihtiyaçlarını karşılamak için panayırı beklediği ve bu sebeple bir yıl boyunca para biriktirdiği bilinmektedir. Haberlerde bu kapsamda pehlivan güreşi ilanı çoktur. Spora destek veren ilçede Geyve İdman Yurdu futbol kulübüyle ilgili haberlere ve bisiklet yarışlarına çokça yer verilmiştir.

Zirai faaliyetlerin yoğun olduğu ilçede sıtma ve sinekle çok mücadele edilmiştir. Hastalığın başka ilçe ve illere yayılmasını önlemek için trenlerin buradaki istasyonlarda durması iptal edilmiştir.

İpekyolu üzerinde yer alan Geyve’nin ipekböceği ve ipek üretimiyle alakalı haberleri, araştırılan yıllarda yok denecek kadar azdır. İpekböceği kozasının Geyve’de üretilip özellikle Bursa’ya ve farklı şehirlere gönderilerek ipek elde edildiği bilinmektedir. Bursa’ da Geyve Han vardır. Bu hana ipek ticaretinin gelişmesine katkıda bulunan, ipek hammaddesini üreten Geyve’nin ismi verilmiştir. Koza, ipek ticareti bu kadar gelişmişken ulusal basındaki haberlerde Geyve ipek kozasıyla ilgili sadece birkaç haber bulunduğu tespit edilmiştir.

Bölgenin millî mücadeleye katkısı büyüktür ancak 1925-1950 arası tarihlerde inceleme yapıldığında Geyve Boğazı ve burada yaşanan ayaklanmalarla, direnişlerle ilgili habere rastlanmamıştır.

Çalışmamızda yer alan yıllar halkevleri faaliyetlerinin yoğun olduğu yıllardır ancak ulusal basında Geyve halkevlerinin faaliyetiyle ilgili habere rastlanmamaktadır.

Geyve’de pek çok sel ve deprem felaketi yaşanmıştır. Karayolu, tren yolu ulaşımı aksamış; evler, iş yerleri, tarla ve bahçeler büyük zarar görmüştür. Geyve’deki afetlerin çokça yer almasına karşın incelenilen dönem içerisinde kalan 1939 Erzincan depremi ile ilgili hiçbir habere rastlanmamıştır. Afetin yarattığı hasarın büyüklüğü, yapılan yardımlar gibi Türkiye genelinde uzun süre gündem olan konu gazetelerde karşımıza çıkmamıştır.

Geyve halkı sosyal sorumluluk bakımından duyarlı bir halktır. Türk Hava Kurumu için bir uçak parası toplanıp kuruma bağışlanmıştır. Uçağa THK tarafından Geyve adı verilmiştir. Bölgede eğitimle ilgili pek habere rastlanmamıştır. Bölgenin geçim kaynağının ziraat olması sebebiyle eğitimin geri planda bırakıldığı görülmektedir.

Geyve’de ulaşım faaliyetlerine ayrı bir değer verilmiştir. İstanbul-Eskişehir demiryolu hattı Geyve’den geçmektedir. Trenler o dönemde ticaret için kullanılan en hızlı ulaşım aracıdır. Dolayısıyla istasyona çıkan ayrıca çevre ilçe ve illere gitmeyi sağlayan kara yolları da insanlar için çok önemlidir. Yol, köprü bakım ve tamiri gibi bayındırlık hizmetlerinin yer aldığı haberler sıklıkla karşımıza çıkmıştır.

Bölge ile ilgili daha çok akademik çalışmaya yer verilmesinin (sosyal ve beşerî bilimler alanında) halk kültürünün korunup yaşatılması adına katkı sağlayacağı şüphesizdir.

Kaynaklar

- Akengin, H. & Ekici, B. (2020). Geyve’de şehirselleşme ve coğrafi şartlar arasındaki ilişkinin araştırılması, *1. İstanbul uluslararası coğrafya kongresi bildiri kitabı* içinde, (s.192-202).
- Aktaş, A. (2008). Kültürel renkleriyle Sakarya. Adapazarı Merkez Belediyesi Kültür Yayınları.
- Anonim (1998a). Cumhuriyetimizin 75. yılında Sakarya, s. 254.
- Anonim (1998b). Cumhuriyetimizin 75. yılında Sakarya, s. 256.
- Anonim (1998c). Cumhuriyetimizin 75. yılında Sakarya, s. 257.
- Anonim (1962). Gazetemiz nerelere gidiyor, Geyve Postası, 12 Temmuz 1962, Sayı: 1
- Anonim (1996). Tarihte ve günümüzde Sakarya, Sakarya, s.286.
- Anonim (1996). Tarihte ve günümüzde Sakarya, Sakarya, s.32.
- Azizoğlu, S. (2006). Geyve’nin geleceği çok aydınlık, *Irmak Dergisi Yeşil Geyve Özel Sayısı*, 61, 11.
- Bakacak, A. (2019). *Ulus Gazetesi’nin muhalefet yılları (1950-1960)*. [Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Çatallar, F. (1962). *Bu Gazete Niçin Çıkıyor?* Geyve Postası, Sayı:1.
- Çelik, A. (1963a). *Geyve’nin tarihçesi*. Yeni Geyve, s.1.
- Çelik, A. (1963b). *Geyve’nin tarihçesi*. Yeni Geyve, s.1.
- Çelik, A. (1963c). *Geyve’nin tarihçesi*. Yeni Geyve, s.1.
- Çelik, A. (1963d). *Geyve’nin tarihçesi*. Yeni Geyve, s.1.
- Demir, S. (2019). Geyve ilçesi Türk halk müziği hakkında bazı tespitler. *Asos Journal Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 90, 46-56.
- Ekici, B. (2019). *Şehir coğrafyası açısından bir inceleme: Geyve*. [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Gür, K. (1999). *Millî Mücadele yıllarında Geyve ve çevresi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- İstanbul Üniversitesi (2013). Son posta, <http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/gazete.php?gazete=sonposta>
- İşsever, A. (2010). *Geyve ve yöresi halk oyunları gelenekler-görenekler*. İstanbul.
- Kaplan, M. (1999). *Kültür ve dil*. Dergâh Yay.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Kıral, B. (2020). *Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi*. Siirt Üniversitesi.

- Labuschagne, A. (2003). *Qualitative research: Airy fairy or fundamental?* The Qualitative Report, 8(1).
- Sevdir, Y. (1971). *İddialı başlıyoruz*, Bizim Geyve, s.1.
- Seyidoğlu, H. (2016). *Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı*. Güzem Can Yayınları.
- Şahin, E. (2005). Sakarya basın tarihi 1919-2004, Sakarya Gazeteciler Cemiyeti Yayını 6.
- Tütengil, O. (1967). 1966-1967 ders yılı sosyoloji konferansları Yedinci Kitap, Fakülteler Matbaası.
- Wach, E. (2013). Learning about qualitative document analysis.
- Yalçınkaya, A. (2019). *Vakit Gazetesinde Millî Mücadele*. [Yüksek Lisans Tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Yavuz, S. (2013). *Sakarya ili Geyve ilçesi Osmanlı Dönemi mezar taşları*. [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Üniversitesi.
- Yıldırım, N. (2014). Sakarya ili Geyve ilçesi iğne oyları, [Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Extended Abstract

Geyve, a district nestled in Sakarya province within the Marmara Region, today stands recognized predominantly for its quince production. The annual Quince Festival, celebrating the commencement of quince harvesting season in autumn, has played a significant role in elevating the district's profile, showcasing the diverse array of quince-based products and facilitating their export. Notably, Geyve's historical significance stretches beyond agriculture, serving as a critical battleground for the Kuvay-ı Milliye movement during Turkey's National Struggle in its Alifuatpaşa neighborhood. Additionally, Geyve's strategic placement on the Silk Road, serving as a vital route for caravans and pilgrimages, alongside the Sakarya River's meander through the district, enriches its historical and natural allure, as documented in various travelogues. This study seeks to analyze Geyve's depiction in the national press from the post-Republican era to the aftermath of World War II, a period marked by significant historical events. The aim is to discern how a district, primarily known today for its agricultural pursuits, was represented in media narratives during these formative years of the Turkish Republic. The findings suggest that media portrayals during this period predominantly focused on natural disasters and agricultural activities, with scant attention to the district's historical, cultural, and socio-economic facets mentioned above. Geyve has historically been an underexplored domain in social sciences, communication, and press studies. The district's engagement in academic discourse has largely been confined to its geographical significance, historical trajectory, and agricultural output. However, Geyve's rich tapestry, woven with its Ottoman and Seljuk-era soup kitchens, mosques, bridges, the Kuvay-i Milliye national museum—a testament to its War of Independence heritage—sericulture, and the vibrant traditions and culinary culture of diverse communities, posits it as a multifaceted subject worthy of comprehensive examination. The historical evolution of Geyve reveals that the now separate districts of Pamukova and Taraklı were once part of Geyve. The district's legacy is further immortalized in literature, with Ahmet Kutsi Tecer's famed poem "There's a Village Far Away" and Sezai Karakoç's "Mona Roza" drawing inspiration from Geyve's enchanting landscape, also traversed by notable travelers such as Evliya Çelebi, Ibn Batuta, and Charles Texier. Despite its rich historical and cultural fabric, Geyve's presence in the local press has been relatively subdued, contrasting with its more substantial portrayal in national publications during the researched period of 1925-1950. This era, pivotal for the newly established Republic experiencing global upheaval, underscores the importance of examining cities through the lens of media narratives. The study employed document analysis as its qualitative research method, drawing data from the national library to classify news related to Geyve's folk culture economy within the national press during the specified years. The selected newspapers—Milliyet, Son Posta, Ulus, Vakit, Tan, Akşam, and Son Posta—highlighted the district's challenges with epidemic diseases and the critical role of railways in its cultural memory, impacted significantly by natural disasters which necessitated frequent changes in highway routes and underscored the railway's importance for transportation and social and economic interactions. Notably, Geyve's historical sericulture and position as a post office along the Silk Road, despite being less mentioned in contemporary narratives, underscore the district's multifaceted identity. The study also sheds light on Geyve's agricultural diversity, including grapes which have historically supported the local production of high-quality wines and grape molasses, a staple in local desserts. In conclusion, Geyve's portrayal in the national press from 1925 to 1950 offers a glimpse into a district marked by its resilience to natural disasters, agricultural vitality, and rich historical and cultural heritage. This study illuminates Geyve's diverse legacy, contributing to a deeper understanding of its socio-cultural landscape and media representation during a crucial period in Turkish history.

